

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Samhällsutvecklingsenheten

BESLUT

1 (8)

2014-12-17

Dnr: 511-2626-14

Enligt sändlista

Beslut om utvidgat strandskydd i Knivsta kommun, Uppsala län

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 7 kapitlet 14 § miljöbalken (MB), att utvidgat strandskydd i Knivsta kommun ska gälla i den omfattning som anges nedan. Omfattningen beskrivs även i till beslutet hörande kartor.

- Alasjön – 200 meter på land
- Edasjön – 300 meter på land
- Mälarens stränder samt öar i Mälaren – 300 meter på land, förutom vid Västersjö och Mälartorp-Ekebo, där generellt strandskydd om 100 meter istället gäller, i enlighet med avgränsningar som framgår av bilagd karta 1
- Norrsjön – 300 meter på land
- Säbysjön – 300 meter på land, förutom på norra sidan där strandskyddet går fram till Kolonivägen, se karta 2
- Valloxen – 300 meter på land öster om E4:an, förutom norr om sjön där strandskyddet går fram till väg 77, se karta 2
- Fyrisån – 300 meter, dock inte längre än fram till väg 255, se karta 1

Det utvidgade strandskyddet omfattar landområden inom 300 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd, eller fram till den väg som angivits som avgränsning. I vattenområden gäller generellt strandskydd om 100 meter.

Länsstyrelsens beslut den 30 september 1994, diarienummer 231-568-93, upphör att gälla avseende de delar som rör utvidgat strandskydd i och med detta beslut, i nuvarande Knivsta kommun.

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

På 1950-talet tillkom den första strandlagen i Sverige. Lagen gav länsstyrelserna möjlighet att utpeka områden där strandskydd skulle gälla, i syfte att trygga tillgången till platser för bad och friluftsliv för allmänheten. Generellt strandskydd, på land och i vatten inom 100 meter från strandlinjen, infördes år 1975. Den 18 juni 1975 (diarienummer 11.123-1167-75) fattade Länsstyrelsen beslut om var strandskyddet i Uppsala län skulle vara utvidgat, generellt eller borttaget.

År 1994 tillkom syftet att bevara livsmiljöer för djur- och växtlivet, på land och i vatten. Den 30 september 1994 (diarienummer 231-568-93) fattade Länsstyrelsen ett nytt beslut för Uppsala kommun (i vilken nuvarande Knivsta kommun ingick). Även detta beslut reglerar var strandskyddet ska vara utvidgat, generellt eller borttaget.

Översyn av det utvidgade strandskyddet

Den 1 juli 2009 började nya bestämmelser om strandskydd att gälla. I övergångsbestämmelserna, punkt 3, till ändring av miljöbalken (2009:532) anges att strandskydd gäller efter den 31 december 2014 inom ett utvidgat strandskyddsområde endast om utvidgningen har beslutats med stöd av 7 kap. 14 § MB i dess nya lydelse. Detta innebär att äldre beslut om utvidgat strandskydd upphör att gälla vid utgången av år 2014, om inte länsstyrelsen dessförinnan har fattat nya beslut om var strandskyddet ska vara utvidgat.

Länsstyrelsen i Uppsala län påbörjade översynen av det utvidgade strandskyddet under våren 2012. Översynen har endast omfattat områden som sedan tidigare har utvidgat strandskydd. Syftet med översynen var att utreda och besluta om områden som redan omfattas av utvidgat strandskydd även ska göra det efter år 2014. För de områden där Länsstyrelsen bedömer att det inte finns motiv att utvidga strandskyddet upphävs beslutet och endast generellt strandskydd inom 100 meter från strandlinjen kommer att gälla.

Översynen omfattar inte områden ska undantas från generellt strandskydd, utan där fortsätter Länsstyrelsens beslut från 1994 att gälla.

Länsstyrelsen träffade representanter för Knivsta kommun vid ett möte den 11 oktober 2012. Länsstyrelsen informerade om det pågående arbetet med att se över det utvidgade strandskyddet och efterfrågade underlagsmaterial från kommunen.

Kommunen, myndigheter, organisationer, markägare och innehavare av särskild rätt till mark har beretts möjlighet att yttra sig över förslag till beslut. Delgivning av förslaget till beslut har skett genom kungörelse i länets ortstidningar och Post- och inrikes tidningar. Förslaget har under remisstiden funnits tillgängligt på Länsstyrelsen Uppsala län samt på Länsstyrelsens hemsida.

Inkomna synpunkter och Länsstyrelsens bemötande av synpunkter har sammanställts i en samrådsredogörelse. Samrådsredogörelsen samt yttrandena i sin helhet finns att ta del av på Länsstyrelsen. Efter samrådet har Länsstyrelsen undantagit två områden vid Mälaren från beslut om utvidgat strandskydd. Det gäller exploaterade områden vid Västersjö och Mälartorp-Ekebo. Motiveringen till vilka områden som ska omfattas av utvidgat strandskydd har utvecklats och förtydligats.

Motiv till beslut

Tillämpliga bestämmelser

Generellt strandskydd gäller inom 100 meter från strandlinjen, på land och i vatten, vid normalt medelvattenstånd. Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Strandskyddets syften är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

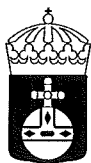
I propositionen Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden (2008/09:119) sid. 99 framgår att beslut om utvidgat strandskydd ska grundas på hänsyn till berörda områdens värden samt till nuvarande och förväntade behov av tillgängliga strandområden. Beslut om utvidgat strandskydd kan komma att avse:

1. områden som omfattas av annat områdesskydd, t.ex. naturreservat, som inte innebär samma skydd för strandområden som bestämmelserna om strandskydd,
2. riksintresseområden enligt 3 kap. 6 § andra stycket och 4 kap. 2–8 §§ MB som är relevanta för strandskyddet,
3. kust- och skärgårdsområden som inte redan har förlorat i betydelse på grund av exploatering,
4. grunda havsbottnar av betydelse för flora och fauna,
5. välbesökta friluftsområden eller områden som har tydlig potential att bli det och som riskerar att gå förlorade utan ett nybyggnadsförbud,
6. tätortsnära strövområden, eller
7. ekologiskt känsliga områden som inte omfattas av annat områdesskydd.

Länsstyrelsens allmänna överväganden angående utvidgat strandskydd

Länsstyrelsen har utgått från de ovan redovisade punkterna vid bedömningen av vilka områden som ska omfattas av utvidgat strandskydd. Områdesskydd, som har beaktats, är bland annat naturreservat, Natura 2000-områden och djur- och växtskyddsområden. Även ekologiskt känsliga och värdefulla områden som inte omfattas av områdesskydd kan behöva skyddas genom utvidgat strandskydd. Vissa djurarter, exempelvis vissa fåglar, är störningskänsliga. Det räcker därför inte att deras habitat inte exploateras, utan de har även behov av en oexploaterad buffertzoon runt habitatet.

Länsstyrelsen lägger stor vikt vid de områden som är av riksintresse enligt 4 kap. MB, då de är utpekade direkt i miljöbalken. Dessa områden är i sin helhet av riksintresse på grund av sina natur- och kulturvärden. Även de områden som pekats ut som riksintressen för friluftsliv, naturvård eller kulturmiljövård enligt 3 kap. 6 § MB kan behöva det skydd som ett utvidgat strandskydd innebär. Utvidgat strandskydd kan bidra till att säkerställa riksintresseområdenas värden, då de värden som riksintressena ska skydda i många fall är kopplade till strandområden. Tätortsnära strövområden har en särskilt stor betydelse för friluftslivet, eftersom de ofta är lättillgängliga för många människor och därmed är, eller har potential att bli, välbesökta.

Strandskyddets syften är långsiktiga, varför Länsstyrelsen både har beaktat nuvarande värden och vilken potential olika områden har att bli värdefulla i framtiden. Knivsta kommun ligger i det expansiva stråket mellan Uppsala och Stockholm, och är en del av regionen Östra Mellansverige. I denna region väntas befolkningen öka kraftigt under kommande decennier. Detta medför ökad efterfrågan på mark att bebygga, samtidigt som efterfrågan på områden för ostört friluftsliv också väntas öka i de värdefullaste områdena för friluftsliv.

För allmänhetens tillgång till attraktiva områden med rekreativa värden i form av natur- och kulturvärden är sammanhängande områden av betydelse. Friluftslivets upplevelsevärden har ofta koppling till bruket av och variationen i kulturlandskapet och till hur långt det är till bebyggda områden. Den som vandrar längs stranden eller färdas på vattnet i båt eller med långfärdsskridskor får en annan, mer rofylld, upplevelse om exploaterade områden ligger 300 meter från strandlinjen än om avståndet är 100 meter.

Utvidgat strandskydd i Knivsta kommun omfattar endast landområden. I vattenområden ska endast generellt strandskydd om 100 meter gälla. De största strandskyddsvärdena i vattnet finns på grunt vatten och nära stränderna. Naturvärden på djupare vatten är även mindre kända. Exploateringsstrycket i och på vatten mer än 100 meter från strandlinjen är generellt sett litet.

Strandskyddet har betydelse för arbetet med att uppfylla flera av de av riksdagen antagna miljökvalitetsmålen. Utvidgat strandskydd i Knivsta kommun bidrar framförallt till att uppfylla miljömålen om god bebyggd miljö, levande sjöar och vattendrag, myllrande våtmarker, levande skogar, ett rikt odlingslandskap och ett rikt växt- och djurliv.

Länsstyrelsens motivering till vilka områden som ska omfattas av utvidgat strandskydd

Mälaren

Mälaren med öar och strandområden är utpekad som riksintresse i 4 kap. 2 § MB. De områden som anges i 4 kap. MB är i sin helhet av riksintresse på grund av sina höga natur- och kulturvärden. Vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön ska turismens och friluftslivets intressen särskilt beaktas.

Cirka en tredjedel av Mälarstranden inom Knivsta kommun är skyddad som naturreservat (Kungshamn-Morga). En stor del av naturreservatet samt ytterligare en del av Mälarstranden är av riksintresse för naturvärden enligt 3 kap. 6 § MB. Vid Morga finns också ett Natura 2000-område.

I naturreservatet Kungshamn-Morga finns mycket höga värden för djur- och växtlivet tack vare den varierade naturen. Här finns hagar, strandängar, gamla skogar och uråldriga ekar. Reservatet är ett populärt friluftsområde för bland annat utflykter, promenader och bad, för boende både i Knivsta kommun och i grannkommunen Uppsala. Det finns många vandringsstigar och Uppsalaåsen, som löper parallellt med stranden, erbjuder fina utblickar mot Mälaren.

Söder om naturreservatet, vid Ekshagarana och Krusenberg, breder ett herrgårdslandskap ut sig. Här finns åkermark och mindre skogsdungar, samt mindre områden med hagmark. Förekomsten av ädellövträd är hög, i synnerhet runt Krusenbergs herrgård. Området har höga värden både för växt- och djurlivet och friluftslivet.

Vid Kyrkviken finns våtmarker med höga naturvärden, framförallt för fågellivet, enligt Naturvårdsverkets våtmarksinventering.

Söder om Kyrkviken och fram till kommungränsen domineras landskapet av skogsmark, med inslag av ädellövträd samt igenväxande ängs- och hagmark, men också mindre partier med öppen mark. Tack vare den varierade naturen, ädellövvegetationen och goda strövmöjligheter finns höga värden för såväl djur- och växtlivet som friluftslivet.

Med en ökande befolkning i både Knivsta och Uppsala kommuner samt i omgivande region kommer sannolikt efterfrågan på attraktiva friluftsområden att öka. Värdet för det rörliga friluftslivet är stort på grund av den variationsrika naturen längs Mälarens stränder. Potentialen för att utveckla turism och friluftsliv bedöms som stor. Därför är det viktigt att skydda de delar av Mälarens stränder som är oexploaterade eller glest exploaterade. De områden som har förlorat sin betydelse för strandskyddets syften på grund av omfattande och/eller tät exploatering ska inte omfattas av utvidgat strandskydd. Länsstyrelsen bedömer områdena vid Västersjö och Mälartorp-Ekebo är så exploaterade att det inte är motiverat med utvidgat strandskydd där.

På grund av de värdena för friluftslivet och djur- och växtlivet som finns vid Mälaren bedömer Länsstyrelsen att strandskyddet ska vara utvidgat till 300 meter på land enligt avgränsningar som redovisas på bilagd karta 1.

Alasjön

Alasjön är den nordligaste delen av Garnsviken och utgör det bästa exemplet i Knivsta kommun på en igenväxande sjövik. Öppet vatten finns endast i sjöns centrala del som är glest bevuxen med näckrosor, nate och sävruggar. Sjön omges till största delen av breda vassar och sankängar och längre upp åkermark och före detta betesbackar. På backarna runt sjön, framförallt på östra sidan, finns en hel del fornlämningar. Alasjön, liksom hela Garnsviken, har höga värden för fågellivet. Där finns många häckande våtmarksarter varav en del är känsliga för störning och har svaga populationer i länet, t.ex. de starkt hotade arterna småfläckig sumphöna, storspov, årtå och rördrom. Viken är också ett mycket värdefullt rastområde för flyttfåglar under sträcktider. Området är relativt orört och oexploaterat.

Alasjön och dess omgivning är avsatt som fågelskyddsområde och har högsta klass i Naturvårdsverkets våtmarksinventering samt mycket högt värde (klass 2) i länets naturvårdsprogram.

Områdets värden för friluftslivet är inte lika höga, men sjön kan ha ett stort värde som utflyktsområde för ornitologer och värden finns också i att området är relativt oexploaterat.

På grund av den känsliga naturmiljön bedömer Länsstyrelsen att strandskyddet ska vara utvidgat till 200 meter på land.

Säbysjön

Säbysjön är en liten grund näringsrik sjö, till stor del omgiven av kärrvassar. Sjön och dess omgivningar har mycket högt värde (klass 2) i länets naturvårdprogram och högt värde (klass 2) i Naturvårdsverkets våtmarksinventering. Runt sjön finns områden med betesmark samt ädellövträd, bland annat ek. Öster om sjön finns ett område med lövskog med höga naturvärden enligt Skogsstyrelsens inventering. I nordväst finns en nyckelbiotop i form av en ädellövskog med bland annat ask.

Området runt sjön har höga värden för friluftslivet, framförallt som tätortsnära strövområden på grund av sitt läge omedelbart söder om Knivsta, vilket bland annat framgår av kommunens översiktsplan.

På grund av de höga värdena för både friluftslivet och djur- och växtlivet bedömer Länsstyrelsen att strandskyddet ska vara utvidgat till 300 meter på land, utom norr om sjön där utvidgningen ska gå fram till Kolonivägen.

Valloxen

Valloxen är en djup näringsrik sjö omgiven av ett varierat landskap med skog, odlings- och betesmark. Inslaget av ädellövträd är stort. Stränderna varierar från skogs- och hagmarksklädda moränstränder med inslag av hållpartier till områden med sumpskog och sankä ängs- och kärrstränder i anslutning till vassområden.

Området norr och öster om sjön är utpekade som riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § MB som ett representativt herrgårdslandskap i mellanbygd med småbruten karaktär med åkrar, betesvallar, naturbetesmarker och lummiga moränholmar och brynzoner. Stora delar av sjön med omgivningarna finns beskrivna i länets naturvårdsprogram. Den östra delen (öster om E4:an) har klass 2, mycket högt naturvärde i länets naturvårdsprogram och höga värden för friluftslivet med bad- och strövmöjligheter. Mindre områden runt sjön är utpekade i Naturvårdsverkets våtmarksinventering. Flera nyckelbiotoper finns runt sjön, enligt Skogsstyrelsens inventering. Norr om sjön finns två naturminnen i form av ekdungar. Området runt sjön, samt själva sjön, har höga värden för friluftslivet, som tätortsnära frilufts- och rekreationsområde till orterna Knivsta och Alsike, vilket bland annat framgår av kommunens översiktsplan.

De högsta värdena utifrån strandskyddets syften finns vid den del av sjön som ligger öster om E4:an.

På grund av de höga värdena för både friluftslivet och djur- och växtlivet bedömer Länsstyrelsen att strandskyddet ska vara utvidgat till 300 meter på land öster om E4:an, dock inte längre än fram till väg 77.

Edasjön och Norrsjön

Edasjön och Norrsjön är två fina skogssjöar som är måttligt respektive mycket näringsrika. Norrsjön omges till två tredjedelar av höga, skogsklädda morän- och hållmarksstränder. Edasjöns stränder är också delvis höga och branta. De östra stränderna är oexploaterade. Vid Norrsjöns sydvästra strand finns ett

fritidshusområde och kring Edasjön finns spridd bebyggelse främst på den västra sidan. Vid Norrsjön finns en badplats. Sjöarna ingår i ett område som bedöms vara av betydelse för det tätortsnära friluftslivet för både Uppsala och Knivsta kommuner.

Norrsjön har mycket högt värde, klass 2, i länets naturvårdsprogram på grund av områdets karaktär. Det finns partier med ädellövträd, bland annat ek, med hög biologisk mångfald och förekomst av skyddsvärda arter.

På grund av de höga värdena för både friluftslivet och djur- och växtlivet bedömer Länsstyrelsen att strandskyddet ska vara utvidgat till 300 meter på land vid Edasjön och Norrsjön.

Fyrisån

I Knivsta kommun finns endast en kort sträcka, cirka 1,5 km, av Fyrisåns östra strand, i anslutning till utloppet i Mälaren. Hela området ingår i naturreservatet Kungshamn-Morga. Närmast Mälaren består marken av brukad åker. Längre norrut finns våtmark och betesmark närmast ån och längre från ån finns en relativt brant sluttande skogsmark. Området har höga värden framförallt för det tätortsnära friluftslivet för boende i Uppsala, då det förbinder Mäljarstranden i Knivsta kommun med Uppsalas sydöstra delar, samt med skogsområdet Lunsen.

På grund av de höga värdena som tätortsnära strövområde bedömer Länsstyrelsen att strandskyddet ska vara utvidgat till 300 meter, dock inte längre än fram till väg 255.

Intresseavvägning

De områden som omfattas av detta beslut om utvidgat strandskydd har höga värden för allmänhetens tillgång till strandområden och/eller växt- och djurlivet. Enligt Länsstyrelsens bedömning behövs utvidgat strandskydd för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i dessa områden. Detta innebär vissa inskränkningar i enskildas rätt att använda mark, varför en intresseavvägning enligt 7 kap. 25 § MB ska göras. Länsstyrelsen bedömer att utvidgning av strandskydd enligt föreliggande beslut inte går längre än vad som krävs för att strandskyddets syften ska säkerställas.

Kungörelse

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932), att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Beslutet ska föras in i länets författningssamling och kungöras i ortstidningar och i Post- och inrikes tidningar.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas till **regeringen, Miljödepartementet**. Överklagandet ska vara skriftligt och undertecknat. Uppge också postadress och telefonnummer. Ange vilket beslut som överklagas, t ex genom att ange ärendets diarienummer. I överklagandet ska en redogörelse finnas för varför Länsstyrelsens beslut anses felaktigt och vilken ändring av beslutet som begärs. **Brevet ska lämnas/skickas till Länsstyrelsen**. Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen inom **tre veckor** från den dag beslutet kungjorts i ortstidning.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

8 (8)

2014-12-17

Dnr: 511-2626-14

Upplysningar

I enlighet med 7 kap. 14 § MB gäller beslut om att utvidga strandskyddsområdet omedelbart, även om det överklagas. Detta innebär att beslutet ska tillämpas genast, om inte regeringen efter ett överklagande föreskriver annat.

För de områden som inte längre omfattas av utvidgat strandskydd till följd av detta beslut råder generellt strandskydd om 100 meter.

Beslutet ändrar Länsstyrelsens beslut från den 30 september 1994, dnr 231-568-93, endast avseende områden med utvidgat strandskydd i nuvarande Knivsta kommun.

Inom områden som skyddas som naturreservat kan strandskyddet vara upphävt enligt särskilda beslut.

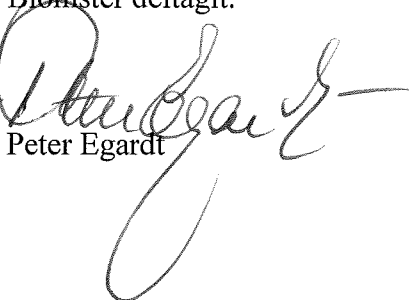
Inom detaljplanerade områden kan strandskyddet vara upphävt enligt en planbestämmelse (gäller endast detaljplaneärenden som påbörjats efter 1 juli 2009) eller enligt ett särskilt beslut. Planer som kommit in till Länsstyrelsen för fastställelseprövning före den 1 juli 1975 omfattas inte av strandskydd. Strandskydd gäller åter om en detaljplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan.

Inom de områden som omfattas av generellt eller utvidgat strandskydd tillämpas gällande strandskyddslagstiftning som främst regleras i 7 kap. 13-18h §§ MB. Här regleras möjligheten till dispens från strandskyddsbestämmelserna och kommunens möjlighet att i översiktsplaneringen peka ut områden som är lämpliga för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden). I 4 kap. 17 § plan- och bygglagen (2010:900) regleras kommunens möjlighet att upphäva strandskyddet vid detaljplanering.

Pågående markanvändning kan fortgå utan hinder av strandskyddet. Någon rätt till ersättning för fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till marken med anledning av ett beslut om utvidgat strandskydd föreligger inte (31 kap. 4 § MB).

Deltagare

Landshövding Peter Egardt har beslutat i detta ärende. Planhandläggare Johanna Boman har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsarkitekt Eva Bergdahl, länsassessor Annika Israelsson och naturvårdshandläggare Urban Westerlind och planhandläggare Åsa Blomster deltagit.

Peter Egardt

Johanna Boman

Bilagor

1. Översiktskarta och beslutskartor 1-3
2. Sändlista